

Guia d'aprenentatge

Sociologia

(6 ECTS)

Any acadèmic 2018-2019

Semestre: 1r Curs: 1r

Grau en Treball Social

Mòdul A: Formació bàsica en Ciències Socials i Jurídiques

Matèria: Sociologia

Grau en Educació Social

Mòdul A: Formació bàsica en Ciències Socials i Jurídiques

Matèria: Sociologia

Professora: Sandra Escapa Solanas

1.- Presentació de l'assignatura

El sociòleg Peter Berger va escriure en el seu llibre *Invitació a la sociologia* que l'ensenyament de la sociologia és fonamental allà on es vulgui que l'educació sigui una educació per a la llibertat (Berger, 1986: 208). Aquesta és, doncs, la premissa de la qual partim en aquesta assignatura, considerada matèria bàsica en el Pla d'estudis dels Graus de Treball Social i Educació Social. El mateix Berger apunta que, de fet, una introducció a la sociologia és una invitació a un tipus de passió molt particular. Una passió que un altre sociòleg com C. Wright Mills (1987) va batejar com: "la imaginació sociològica". Aquesta "imaginació sociològica" ens permet captar la història (el context) i la biografia (la experiència personal) i la relació d'ambdues per així entendre la societat.

La importància d'aquesta disciplina rau tant en els continguts que hi aprendrem, fonamentals per a la formació de professionals que han d'intervenir en el terreny social (les desigualtats, les classes socials, la socialització, les formes de control social i de desviació...) com, alhora, en l'aprenentatge d'una determinada perspectiva de mirar la realitat que ajuda a adquirir una mirada global, crítica i aprofundida envers la realitat que ens envolta.

Tot professional del camp social, sigui quin sigui el seu àmbit específic de treball, no ha de ser un simple interventor que actuï segons indicacions aïllades dissenyades des de fora. Creiem que els professionals han d'estar formats per ser autèntics protagonistes del disseny de les intervencions, aportant criteris d'optimització i esdevenint agents de canvi social. Per a què això sigui possible, cal dotar a l'alumnat de Treball Social i Educació Social d'una perspectiva sociològica que els capaciti per analitzar la realitat social. Si volem treballar per a la transformació social és fonamental tenir eines per tal d'analitzar, conèixer i comprendre la realitat social. I aquest és, de fet, l'objectiu de la sociologia com a ciència social.

2.- Competències a desenvolupar

- Adquirir eines conceptuals i teòriques per a l'anàlisi de la realitat social que ens envolta.
- Introduir-se en l'aplicació d'una mirada sociològica sobre la realitat social.
- Reconèixer les variables socials i culturals que ens condicionen en tant que éssers socials.
- Identificar els eixos d'estructuració de les desigualtats socials.

3.- Continguts

Mòdul 1. La sociologia com a ciència social

Unitat 1. Què és la sociologia?

- Com ens pot ajudar la sociologia?

- Característiques de la sociologia com a ciència social.
- Mètodes i tècniques d'investigació sociològica.
- La imaginació sociològica.

Unitat 2. Perspectives sociològiques.

- Els clàssics de la sociologia: Marx, Durkheim i Weber.
- Perspectives sociològiques més recents.

Mòdul 2. La societat dins la persona. Processos de socialització

Unitat 1. El procés de socialització.

- Natura vs. Societat
- El cicle de vida i el concepte de socialització.
- Perspectives teòriques sobre la socialització.
- Els agents de socialització (identificació i evolució).

Unitat 2. La socialització de gènere.

- La construcció social del gènere.

Mòdul 3. La persona dins la societat. Control social, desviació i processos d'institucionalització

Unitat 1. Conformitat, desviació i control social.

- Normes socials, conformitat i desviació.
- "La conducta desviada"
- Teories de la desviació social.

Unitat 2. El procés d'institucionalització i el control social.

- Estructura social i institucions socials.
- Els processos de control social.
- Les institucions totals: Goffman.

Mòdul 4. Estratificació i desigualtat social

Unitat 1. Desigualtat i estratificació social.

- Estratificació social: definició i sistemes al llarg del temps.
- Teories de l'estratificació.
- Les classes socials i la mobilitat social.
- Pobresa i exclusió social.
- Treball i desigualtats econòmiques.

Unitat 2. Les altres desigualtats: ètnia, gènere i habitatge.

- Les desigualtats ètniques i de la migració.
- Les desigualtats de gènere i sexualitat.
- Les desigualtats residencials i d'habitatge.

En el **primer mòdul** introduïrem què és la sociologia i quina és la seva particular “mirada” sobre la societat, així com les metodologies d'investigació per copsar la realitat. En la segona unitat farem un breu recorregut per les principals aportacions teòriques de la sociologia tant clàssiques (on parlarem de Marx, Weber i Durkheim, que han esdevingut “pares” d'aquesta ciència social) com contemporànies.

El **segon mòdul** entra a analitzar un dels principals temes del programa que, alhora, esdevé fonamental per a tot professional de l'acció social: els processos de socialització. En aquest mòdul parlem de la societat com a realitat subjectiva per tal de fer-nos conscients que la societat no és només una entitat externa a nosaltres, sinó que els individus som éssers socials i, per tant, és necessàriament a partir de la nostra interacció amb la societat, i els diferents agents protagonistes, que ens podem constituir com a persones. Començarem definint què és la socialització i per què diem que aquesta és un procés continu al llarg del cicle de vida, analitzant quines són les diferents etapes del procés. D'altra banda, identificarem els principals agents de socialització: conèixer qui són i com s'han transformat a la nostra societat. Finalment posarem èmfasi en la socialització del gènere.

En el **tercer mòdul** ens proposem mirar la societat des de la seva altra vessant: la dels models establerts i amb una continuïtat al llarg del temps. Parlarem de la desviació social i les formes de control social, un fenomen que va a l'alça en les societats actuals. També analitzarem algunes raons que expliquen l'augment de la delinqüència i la desviació social, tractant de descobrir algunes de les seves causes principals. Per últim, entrem a analitzar què són les institucions socials de control social, i explicarem el funcionament d'algunes institucions totals (on les persones estan aïllades de la resta de la societat i membres del personal supervisen tot el que fan en cada moment: hospitals, presons...) analitzades per Goffman.

El **quart mòdul** i darrer presenta un dels principals àmbits d'anàlisi de la Sociologia: l'estratificació social i les desigualtats. Un cop establertes les bases conceptuals

d'estratificació, estructura social, desigualtats i classes socials, analitzarem quines són avui les principals teories de l'estratificació i quins canvis s'han produït a la nostra societat en la desigualtat econòmica, on parlarem de pobresa i treball. La darrera unitat proposa una de les principals visions de futur sobre les anàlisis de l'estructura social, plantejant altres eixos que intervenen a l'hora de comprendre les variables que condicionen les desigualtats avui: ètnia, gènere i habitatge.

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Coneixerà les principals corrents teòriques en sociologia i els seus conceptes bàsics.
- Sabrà analitzar des d'una perspectiva sociològica la dinàmica i funcionament dels grups socials i les seves necessitats, interessos o problemàtiques específiques.
- Coneixerà les característiques de les institucions socials, així com els processos de control social, conformitat i desviació social.
- Serà capaç d'interpretar els eixos bàsics d'estratificació social de les desigualtats socials.

5.- Metodologia

5.1.- Activitats del professor:

- Presentar els continguts de cadascun dels temes del programa.
- Proposar articles o altre material d'interès que completi el contingut del programa al Campus Virtual.
- Dinamitzar les sessions pràctiques i el debat a classe.
- Orientar als estudiants en tutories individualitzades o en petits grups amb l'objectiu de clarificar dubtes i/o fer el seguiment del treball de cada estudiant.

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Seguir les classes i assistència activa a les activitats complementàries (projeccions de pel·lícules, etc.) que es programaran durant el curs.
- Participar en els debats i exercicis que es faran a classe.
- Llegir la bibliografia obligatòria proposada pel professor i ampliar informació amb les lectures complementàries.
- Fer l'anàlisi sociològica de la pel·lícula (treball individual) i la lectura proposada (treball en grup).

- Complementar el treball presencial amb la participació a l'espai virtual i amb el treball autònom.

Treball a l'aula	50 hores	2 ECTS
Treball tutoritzat	50 hores	2 ECTS
Treball autònom	50 hores	2 ECTS

6.- Sistema d'avaluació

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

Hi ha tres modalitats d'avaluació, l'avaluació **continuada**, l'avaluació **única** i l'avaluació **d'itinerari adaptat** (aquesta última només per aquells alumnes que la tinguin aprovada des de secretaria). Es considerarà que tot l'alumnat segueix l'avaluació continuada a no ser que expliciti el contrari. Aquells estudiants que vulguin acollir-se a l'avaluació única ho han de notificar a la professora a través d'un correu electrònic **abans del 28 de setembre**. Només per circumstàncies excepcionals i justificades prèviament a la professora es permetrà acollir-se a l'avaluació única passada aquesta data.

L'avaluació continuada constarà de:

- **Exercici pràctic a l'aula (10%):** Treball individual i en grups a l'aula per posterior debat sobre un tema d'actualitat que caldrà analitzar sociològicament. Trobaràs més informació a la guia d'activitats d'avaluació (AAC) de l'assignatura. [Correspon a AAC1. Data de lliurament: 28 de setembre].
- **Comentari sociològic (15%):** Anàlisi sociològica d'una pel·lícula projectada a classe. [Correspon a AAC2. Data de lliurament: 9 de novembre].
- **Treball grupal (30%):** Treball en grup (4 persones) on es farà una anàlisi sociològica d'una novel·la de ciència ficció (a escollir entre la llista que es facilitarà) i que es presentarà a classe. [Correspon a AAC3. Dates de les presentacions: 13-21 de desembre, data de lliurament: 21 de desembre].
- **Participació a classe (5%):** en els diferents debats i exercicis que es facin durant les classes.
- **Examen d'avaluació continuada (40%):** es realitzarà en la data oficial d'exàmens de la Facultat i consistirà en quatre preguntes de desenvolupament, a escollir entre sis.

Avaluació única

Per als estudiants que s'hagin acollit a l'avaluació única, l'avaluació constarà d'un examen final global de tota l'assignatura (100% de la nota), que caldrà preparar a partir del

material impartit a classe, tots els documents penjats a la plataforma virtual i les lectures obligatòries del curs.

Itinerari adaptat

- **Exercici pràctic (10% de la nota):** Treball individual analitzant sociològicament un debat d'actualitat. [Correspon a la part individual de l'AAC1. Data de lliurament: 28 de setembre].
- **Treball individual (30%):** on es farà una anàlisi sociològica d'una novel·la de ciència ficció (a escollir entre la llista que es facilitarà). [Correspon a AAC3, però a fer de manera individual. Data de lliurament: 21 de desembre].
- **Examen global (60%):** que caldrà preparar a partir del material impartit a classe, tots els documents penjats a la plataforma virtual i les lectures obligatòries del curs.

6.2.- Criteris d'avaluació

L'avaluació continuada de l'assignatura tindrà un valor total del 65% sobre la nota final, i l'examen el 35% restant. Per a fer mitjana amb la resta d'activitats, caldrà haver realitzat totes les activitats avaluades i obtenir en l'examen un 5 sobre 10, com a mínim. En cas de suspendre l'examen amb una nota inferior (i tenir la resta d'activitats aprovades), caldrà tornar-se a presentar a l'examen de continuada en la segona convocatòria.

Si algú renuncia a l'avaluació continuada (abans de la data indicada anteriorment) pot acollir-se a l'avaluació única que consta d'un examen final global (100%).

7.- Resum del procés formatiu per competències

Veure quadre annex

8.-Vies de comunicació amb el docent

A més de l'atenció en els dos espais habituals de comunicació (aula i campus virtual) el professorat pot comunicar-se amb l'estudiant a través de tutories i del correu electrònic.

Correu electrònic: sescapa@peretarres.url.edu / sescapa@peretarres.org

Horari d'atenció: Dilluns de 11:30 a 12:30. Cal demanar cita prèvia per correu electrònic.

9.- Bibliografia i recursos

Manuale de consulta general

Giddens, A. (2014). *Sociología*, 7ª edición. Madrid: Alianza.

Macionis, J. i Plummer, K. (2011). *Sociología*. Madrid: Prentice Hall.

Bibliografia per a realitzar el treball (escollir un)

- Atwood, M. (2018 [1985]). *El conte de la serventa*. Barcelona: Quaderns Crema.
- Ballard, J.G. (2009). *La sequía*. Madrid: DeBolsillo.
- Boye, K. (2012). *Kallocaína*. Madrid: Gallo Nero.
- Bradbury, R. (2000 [1953]). *Fahrenheit 451*. Barcelona: Edicions Proa.
- Collins, S. (2011). *Els jocs de la fam I*. Barcelona: LaButxaca.
- Dick, P. K. (2015 [1968]). *¿Sueñan los androides con ovejas eléctricas?* Madrid: Cátedra.
- Huxley, A. (2010 [1932]). *Un món feliç*. Barcelona: Labutxaca.
- James, P.D. (2018 [1992]). *Hijos de Hombres*. Madrid: Zeta Bolsillo.
- Le Guin, U. K. (2018 [1974]). *Els desposseïts*. Barcelona: Rayo verde.
- Orwell, G. (2018 [1949]). *1984*. Barcelona: Edicions 62.
- Zamiatin, E. I. (2011). *Nosotros*. Madrid: Cátedra.

Bibliografia específica

- Aron, R. (1994). *Les etapes del pensament sociològic*. Barcelona: Herder.
- Beck, U. (1998). *La sociedad del riesgo: hacia una nueva modernidad*. Barcelona: Paidós.
- Becker, H. (2009). *Outsiders. Hacia una sociología de la desviación*. Madrid: Siglo XXI.
- Berger, P. (1986). *Invitació a la sociologia*. Barcelona: Herder.
- Berger, P. i Luckmann, T. (1988). *La construcció social de la realitat*. Barcelona: Herder.
- Cardús, S. (Coord.). (1999). *La mirada del sociòleg*. Barcelona: EDIUOC.
- Castells, M. (1997). *La era de la información. Economía, sociedad y cultura*. Vol. 1. *La sociedad red*. Madrid: Alianza Editorial.
- Castells, M. (1997). *La era de la información. Economía, sociedad y cultura*. Vol. 2. *El poder de la identidad*. Madrid: Alianza.
- Durkheim, E. (1992). *El suicidio*. Madrid: Ediciones Akal.
- Ehrenreich, B. (2014). *Por cuatro duros. Cómo (no) apañárselas en Estados Unidos*. Madrid: Capitan Swing.
- Foucault, M. (1990). *Vigilar y castigar: nacimiento de la prisión*. Siglo XXI.
- Giddens, A. (1995). *Modernidad e identidad del yo*. Barcelona: Península/Ideas.

Goffman, E. (2001). *Internados*. Barcelona: Amorrortu.

Hochschild, A. R. (2008). *La mercantilización de la vida íntima: apuntes de la casa y el trabajo*. Madrid : Katz.

Kerbo, H.R. (1998). *Estratificación social y desigualdad*. Madrid: McGraw-Hill.

Morrison, K. (2010). *Marx, Durkheim, Weber: las bases del pensamiento social moderno*. Madrid: Popular.

Mills, C.Wright (1987). *La imaginació sociològica*. Barcelona: Herder.

Sennett, R. (2000). *La corrosión del carácter: las consecuencias personales del trabajo en el nuevo capitalismo*. Barcelona: Anagrama.

Simmel, G. (2004). *Cuestiones fundamentales de sociología* Barcelona: Gedisa

Tezanos, J.F. (2001). *La sociedad dividida. Estructuras y desigualdades en las sociedades tecnológicas*. Madrid: Biblioteca Nueva.

ANNEX: QUADRE RESUM DEL PROCÉS FORMATIU PER COMPETÈNCIES

Competències	Activitats formatives	Resultats d'aprenentatge	Activitats d'avaluació
Adquirir eines conceptuals i teòriques per a l'anàlisi de la realitat social que ens envolta.	Explicació de la professora Exercicis pràctics a l'aula	Coneixerà les principals corrents teòriques en sociologia i els seus conceptes bàsics.	Examen
Introduir-se en l'aplicació d'una mirada sociològica sobre la realitat social.	Explicació de la professora Debats sobre actualitat Lectura d'articles	Sabrà analitzar des d'una perspectiva sociològica la dinàmica i funcionament dels grups socials i les seves necessitats, interessos o problemàtiques específiques.	AAC1 Examen
Reconèixer les variables socials i culturals que ens condicionen en tant que éssers socials.	Explicació de la professora Debats sobre actualitat Visionat de pel·lícula	Coneixerà les característiques de les institucions socials, així com els processos de control social, conformitat i desviació social.	AAC2 Examen
Identificar els eixos d'estructuració de les desigualtats socials.	Explicació de la professora Debats sobre actualitat Visionat de documental Lectura de llibre (a escollir entre un dels indicats com a lectures obligatòries)	Serà capaç d'interpretar els eixos bàsics d'estratificació social de les desigualtats socials.	AAC3 Examen